

[Foged.]

måtte de selv betale. Man fristes nu næsten til at sige: Ja, hvem ellers? Hvis det er sådan, at hjemmet har gode økonomiske kår, hvis det endda er sådan, at både far og mor har arbejde, skal børnene naturligvis under ordentlig pleje, men under sådanne økonomiske kår må de også i nogen grad selv kunne betale til det. Det er i speciel grad, hvor der er andre momenter, der gør sig gældende, sygdom eller andre ulykkelige forhold, at vi synes, det er samfundets opgave at være behjælpelig. I de hjem, hvor børnene bliver hjemme, må forældrene selv jo dog også betale for børnenes videre underhold.

Efter det foreliggende forslag skal staten betale 40 pct. og kommunerne 30 pct., men venstre har i landstingets betænkning foreslået, at staten yder 20 pct. og kommunerne 50 pct. Vi ønsker ikke at rokke ved den samlede procentsats, der gives; men ved fordelingen af byrderne efter den foreslåede ændring bliver ansvaret for pengenes anvendelse lettere at placere. Såfremt kommunalbestyrelserne ikke medvirker til at skabe disse institutioner i tilstrækkeligt antal, har befolkningen i kommunerne mulighed for at ændre en sådan tilstand ved de kommunale valg, og vi kan håbe på, at der på den måde netop oprettes det nødvendige antal. Det er med den sondring, jeg tidligere har omtalt, først og fremmest til nytte for de i kommunen boende familier, og det må derfor også være dem, der først og fremmest skal bære byrderne.

Det er jo sådan også på andre områder indenfor landets administration, at byrderne i forstærket grad bliver lagt ud i de tyndt befolkede kommuner, og på områder, hvor vi alle er inde under loven, og hvor ikke, som i dette tilfælde, kun en mindre del af befolkningen nyder godt af foranstaltningerne. Tager vi f. eks. vore skoler, må de forholdsvis færre indbyggere på landet betale betydeligt mere til deres skolevæsen end indbyggerne i de tættere befolkede dele af landet. Sættes i gennemsnit antallet af indbyggere pr. skole i alle landkommuner til forholdstallet 100, er det i de tyndest befolkede egne kun 58. Sættes antallet af indbyggere pr. lærerkraft i alle landkommuner i gennemsnit også til 100, er det i de tyndest befolkede egne kun 86. Udgifterne er på dette område fortrinsvis lagt på de mennesker, som har den nærmeste tilknytning til det gode, som de benytter, og det nævnte område her drejer sig jo også om vore børn. Vi kan tage et andet område, udgiften til vore veje. I de tyndt befolkede

egne er der betydelig større vejstrækning pr. indbygger og derfor betydelig større udgifter til vejene pr. indbygger end i de tættest befolkede egne. Sætter man alle landkommuner i gennemsnit til forholdstallet 100 indbyggere pr. kilometer bivej, har de tyndt befolkede kommuner kun 37. Såfremt der skal være rimelighed i fordelingen af byrderne, må de tyndest befolkede egne have større tilskud til deres skole- og vejvæsen, eller også må konsekvensen blive, at de enkelte landsdele selv må betale for deres goder og ulemper. For vejvæsenets vedkommende er der dog det at tilføje, at det er ikke alene et lokalt gode, men et gode, der benyttes af befolkningen som helhed. Følgen heraf må i nogen grad blive den af os i betænkningen foreslåede byrdefordeling. Som et yderligere eksempel kan man nævne skolebespisningsområdet, hvor noget lignende gør sig gældende. Det er næsten udelukkende de større byer — efter de oplysninger, vi fik i går, er der kun 2 landkommuner —, der benytter denne form for bespisning. Alligevel betaler staten betydelige beløb dertil, beløb, som tages af den fælles kasse, ydet af hele landets befolkning, medens kun et ganske bestemt område får bidrag derfra.

Kort sammenfattet bliver billedet det, at landkommunerne — og heriblandt mest de tyndt befolkede egne — må betale for det første mere end andre pr. indbygger til deres eget skolevæsen, for det andet mere end andre pr. indbygger til deres eget vejvæsen, samt for det tredje skolebespisning af andres børn og for det fjerde vuggestuer, børnehjem og lignende for andres børn. Når jeg her bruger udtrykket andres børn, er det også ud fra den betragtning, at disse institutioner fortrinsvis findes i de store byer, eventuelt i de meget store landkommuner.

Jeg håber, at denne opsummering af byrdefordelingen kan være medvirkende til, at vi når frem til en mere rimelig ordning i almindelighed, således at man ikke bibeholder udgiftsfordelingen vedrørende skoler og vejvæsen og i det foreliggende forslag samt gennem skolebespisningen yderligere flytter byrder over på befolkningsgrupper, som på de her nævnte områder klarer sig selv.

Som jeg sagde i min indledning, vil vi medvirke til at skabe de bedst mulige forhold for børn og unge, men vi ønsker samtidig at få de flest mulige til at forstå, at ansvaret først og fremmest må placeres i hjemmene; videre placeres det så i kommunalbestyrelserne og først derefter på staten.